

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

สังคมไทยในปัจจุบัน ที่ก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ก่อให้เกิดการดิ้นรนต่อสู้ แข่งขันกันสูง ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความอยู่รอด บุคคลให้ความสำคัญแก่วัตถุมากกว่าการพัฒนาทางด้านจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม และก่อให้เกิดปัญหาต่างๆที่สะท้อนถึงการขาดวินัยของคนในชาติอย่างเด่นชัด เช่น ปัญหามลภาวะ การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ การทุจริตคอร์รัปชัน ขาดวินัยทางการเมือง ทางธุรกิจการเงิน เป็นต้น ซึ่งนับเป็นภาวะวิกฤติของสังคมไทยที่ต้องให้การแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยอาศัยความร่วมมือจากบุคคล หน่วยงาน และสถาบันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

สถาบันการศึกษา ถือเป็นหน่วยงานที่สำคัญ ที่มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านความรู้และคุณธรรม ซึ่งรวมถึงการฝึกฝนให้ผู้เรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบและวินัยทั้งทางด้านสังคมส่วนตัว เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวรัฐบาลจึงได้กำหนดแนวทางการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ ให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคมปัจจุบัน โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวทางการให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นหลัก ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม ให้ผู้เรียนเป็นคนดีของสังคม เก่ง และมีความสุข เพื่อให้มาตรฐานการอุดมศึกษาไปสู่รูปธรรมและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จึงได้กำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยมุ่งเน้นมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตที่คาดหวัง ให้บัณฑิตพัฒนาขึ้นจากการเรียนรู้ ระหว่างการศึกษาและร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่สถาบันการศึกษาจัดให้ อย่างน้อย 5 ด้านได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์ด้านตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ มาตรฐานผลการเรียนรู้ดังกล่าว จะเป็นมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตทุกคนในทุกระดับคุณวุฒิ โดยแต่ละด้านจะมีระดับความซับซ้อนเพิ่มขึ้นเมื่อระดับคุณวุฒิสูงขึ้น ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้ว จะเห็นว่า ทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้เล็งเห็นความสำคัญในประเด็นของคุณธรรม จริยธรรม เป็นประเด็นแรก และในมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรมนี้ ในระดับนักศึกษาปริญญาตรีก็ได้กำหนดให้มีการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางด้านความมีวินัยความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ สุจริต และความเสียสละ รวมไปถึงอยู่ด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2552)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เป็นมหาวิทยาลัยเปิด ที่จัดการเรียนการสอนระบบการศึกษาทางไกล มีพันธกิจที่มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีความรอบรู้ควบคู่คุณธรรม โดยสนับสนุนปรัชญาการศึกษาตลอด

ชีวิต ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง และให้อิสระในการเรียน ทั้งนี้ผู้เรียนจะต้องกำหนดเวลาเรียน จัดเวลา การศึกษาของตนเองเมื่อมีเวลาว่าง มีการบริหารเวลาเรียน ควบคุมการศึกษาหาความรู้จากสื่อต่างๆ ด้วยตนเองเมื่อมีความพร้อม โดยไม่ต้องมีครูคอยควบคุม จึงเป็นการเรียนแบบนำตนเอง เรียนตามแผนที่วางไว้ ด้วยวินัยในตนเอง เป็นการเรียนที่เกิดขึ้นตามความสะดวกของผู้เรียน ภายใต้อิสระของแต่ละคน ซึ่งส่วนใหญ่จะมีการรับผิดชอบ ทั้งทางด้านครอบครัวและหน้าที่การงาน ดังนั้นจุดอ่อนของผู้เรียนก็คือ การไม่สามารถแบ่งเวลาให้กับการเรียนได้ อีกทั้งไม่สามารถจะควบคุมตนให้มีวินัยในตนเอง ต่อการให้ เวลาในการเรียนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งผู้เรียนมักจะมีภารกิจอื่นมากมาย หรือมีสิ่งอื่นมาจูงใจมากกว่าการเรียน บางรายอาจผลัดวันประกันพรุ่งไปจนถึงเวลาสอบ ทำให้ไม่มีเวลาที่จะศึกษาจากสื่อเท่าที่ควร (สุมาลี สังข์ศรี, 2549 ; สมประสงค์ วิทย์เกียรติ, 2544) จะส่งผลถึงการไม่สามารถที่จะสำเร็จการศึกษาได้ตามเวลาที่ หลักสูตรกำหนด หรืออาจต้องออกจากการศึกษา โดยพบเป็นจำนวนมากกว่าร้อยละ 50 ของผู้เข้าศึกษาใน แต่ละหลักสูตรทุกหลักสูตร รวมทั้งสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (กองแผนงาน มสธ. 2553) และจากการศึกษา ของทวิศักดิ์ จินดานุรักษ์ (2539) พบว่า วินัยในตนเองเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลในการจำแนกนักศึกษาที่ สำเร็จการศึกษากับไม่สำเร็จการศึกษาตามเวลาของหลักสูตร

จากประเด็นปัญหาดังกล่าว จะเห็นว่าการมีวินัยในตนเองของผู้เรียนเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง ถือเป็น ภารกิจที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชควรให้ความสำคัญอย่างเร่งด่วน ในการหาแนวทางช่วยเหลือ แก้ไข ช่วยแนะแนวทางให้การปรึกษาปัญหาในการเรียน การมีวินัยในตนเองเพื่อจัดสรรเวลา ตลอดจน การปรับตัวให้เข้ากับการเรียนด้วยวิธีการศึกษาทางไกล

คณะผู้วิจัย เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงต้องการที่จะศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มี ความสัมพันธ์ และมีอิทธิพลต่อการมีวินัยในตนเองของนักศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การหาแนวทางในการ ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหานักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับวินัยในตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ใน 6 ด้าน ได้แก่ การปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคม ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความตั้งใจจริง ความอดทน และความเป็นผู้นำ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับวินัยในตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
3. เพื่อศึกษาน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อวินัยในตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การมีวินัยในตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และมีผลต่อวินัยในตนเองของนักศึกษา และนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบเพื่อประกอบการกำหนดนโยบาย ตลอดจนหาแนวทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงประเด็น

นิยามศัพท์/นิยามเชิงปฏิบัติการ

วินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถหรือการแสดงออกของบุคคล ในการควบคุมอารมณ์หรือพฤติกรรมให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวังและสอดคล้องกับกฎระเบียบของสังคม ประกอบด้วย คุณลักษณะ ดังนี้

1. การปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคม หมายถึง การปฏิบัติตนตามระเบียบหรือกฎเกณฑ์ ที่สังคมกำหนด ทั้งต่อหน้าและลับหลังบุคคลอื่น ไม่กระทำการใดๆ ที่ขัดแย้งกับระเบียบหรือกฎเกณฑ์ของสังคม ที่เป็นการไม่เหมาะสม
2. ความรับผิดชอบ หมายถึง การแสดงออกในลักษณะของความตั้งใจ ที่จะปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย ด้วยความเอาใจใส่ มีความละเอียดรอบคอบ ไม่ละเลย หลีกเลียงงาน มีความเพียรพยายาม และต้องการที่จะทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด การยอมรับผลการกระทำของตนทั้งด้านดีและข้อบกพร่อง รวมทั้งมีการติดตามผลงานเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น
3. ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง การแสดงออกในลักษณะของการตัดสินใจในสิ่งที่ตนเห็นว่าถูก กล้าแสดงออกทั้งในด้านการคิด พูด และกระทำ การแสดงความคิดเห็นด้วยความมั่นใจ อย่างปราศจากความลังเล และหวั่นวิตก
4. ความตั้งใจจริง หมายถึง ความสนใจ มุ่งมั่นในการประกอบกิจกรรมนั้น เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ เช่น การทำงานที่ได้รับมอบหมาย และการทบทวนเอกสารการสอนอย่างสม่ำเสมอ การวางแผนล่วงหน้าก่อนลงมือทำและพยายามกระทำให้เป็นไปตามแผน
5. ความอดทน หมายถึง ความสามารถของร่างกาย ความคิด และจิตใจ ที่จะทนต่อการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จ โดยไม่คำนึงถึงอุปสรรค ตลอดจนการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ สามารถบังคับตนได้เมื่อเกิดความเหนื่อยล้าและเกียจคร้าน
6. ความเป็นผู้นำ หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แสดงออกถึงความเสียสละ ไม่มุ่งทำร้ายผู้อื่น ความมีเหตุผล ไม่ลำเอียง ปราศจากอคติ ให้อภัยในความผิดพลาดของบุคคลอื่น เห็นอกเห็นใจ ไม่เห็นแก่ตัว มีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีการวางแผนที่ดี และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ปัจจัย หมายถึง ลักษณะที่นำมาศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์กับวินัยในตนเอง ซึ่งประกอบด้วย

1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความมุ่งมั่นของนักศึกษาที่จะทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดีตามมาตรฐานอันสูงสุด หรือเป็นไปตามที่นักศึกษาตั้งเป้าหมายไว้ โดยนักศึกษาได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ และเมื่อมีอุปสรรคก็คิดหาทางแก้ไขโดยไม่ย่อท้อ

2. **ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน** หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาที่จะคาดการณ์ล่วงหน้าและวางแผน บังคับตนให้อดทนรอคอยได้อย่างเหมาะสม ไม่ต้องการการควบคุมจากผู้อื่น สามารถกระทำพฤติกรรมที่ต้องใช้ความอดทน เพื่อรอรับผลของการกระทำที่จะเกิดขึ้นตามความต้องการในอนาคตได้

3. **การอบรมเลี้ยงดู** หมายถึง วิธีการที่บุคคลที่ได้อบรมเลี้ยงดูนักศึกษาเป็นเวลานานที่สุด เช่น พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ญาติ หรือบุคคลอื่น ปฏิบัติต่อนักศึกษาทั้งทางด้าน วาจาและการกระทำ โดยแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง การปฏิบัติของบุคคลที่ได้อบรมเลี้ยงดูนักศึกษาเป็นเวลานานที่สุด ที่ทำให้นักศึกษา มีความรู้สึกว่าได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ไม่ตามใจหรือเข้มงวดจนเกินไป ให้ความรัก ความอบอุ่น มีเหตุผลยอมรับในความสามารถและความคิดเห็นของนักศึกษา เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนรับรู้ในกิจกรรมที่ทำ ส่งเสริมให้นักศึกษามีอิสระทางความคิด ตัดสินใจและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง มีความเป็นตัวของตัวเอง และให้ความร่วมมือกับนักศึกษาตามโอกาสเหมาะสม

การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง การปฏิบัติของบุคคลที่ได้อบรมเลี้ยงดูนักศึกษาเป็นเวลานานที่สุด ที่ทำให้นักศึกษา มีความรู้สึกว่าได้ไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร ควบคุมให้อยู่ในระเบียบวินัย ไม่ให้กระทำสิ่งใดตามที่นักศึกษาต้องการ ลงโทษเมื่อกระทำผิดกฎระเบียบที่กำหนดไว้

การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การปฏิบัติของบุคคลที่ได้อบรมเลี้ยงดูนักศึกษาเป็นเวลานานที่สุด ที่ทำให้นักศึกษา มีความรู้สึกว่าได้ไม่ได้รับการเอาใจใส่ ไม่สนับสนุนหรือให้คำแนะนำช่วยเหลือเท่าที่ควร ใช้วิธีการตำหนิหรือลงโทษ โดยปราศจากเหตุผลและไม่ให้ความสนิทสนมเป็นกันเอง

4. **สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับครอบครัว** หมายถึง การปฏิบัติตนระหว่างนักศึกษากับสมาชิกในครอบครัว เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้แก่ การเอาใจใส่เรื่องการเรียน ร่วมมือในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการเรียน ให้กำลังใจ ให้ความรักและห่วงใยซึ่งกันและกัน ตลอดจนการเคารพ เชื่อฟัง และการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสมาชิกในครอบครัวนักศึกษา

5. **สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์** หมายถึง การปฏิบัติตนระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ภายในสถาบัน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้แก่ การตั้งใจสอนของอาจารย์ และการตั้งใจเรียนของนักศึกษา การให้สนใจ เอื้ออาทร ห่วงใย และใส่ใจซึ่งกันและกัน มีการยอมรับความคิดเห็น เป็นกันเอง การซักถาม ให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการเรียน การเคารพ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน และการปฏิบัติตามคำแนะนำ

6. **การจัดการเรียนการสอนของสถาบัน** หมายถึง วิธีบริหารจัดการหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการศึกษา ประสิทธิภาพของสื่อการศึกษา และสื่อทัศนูปกรณ์

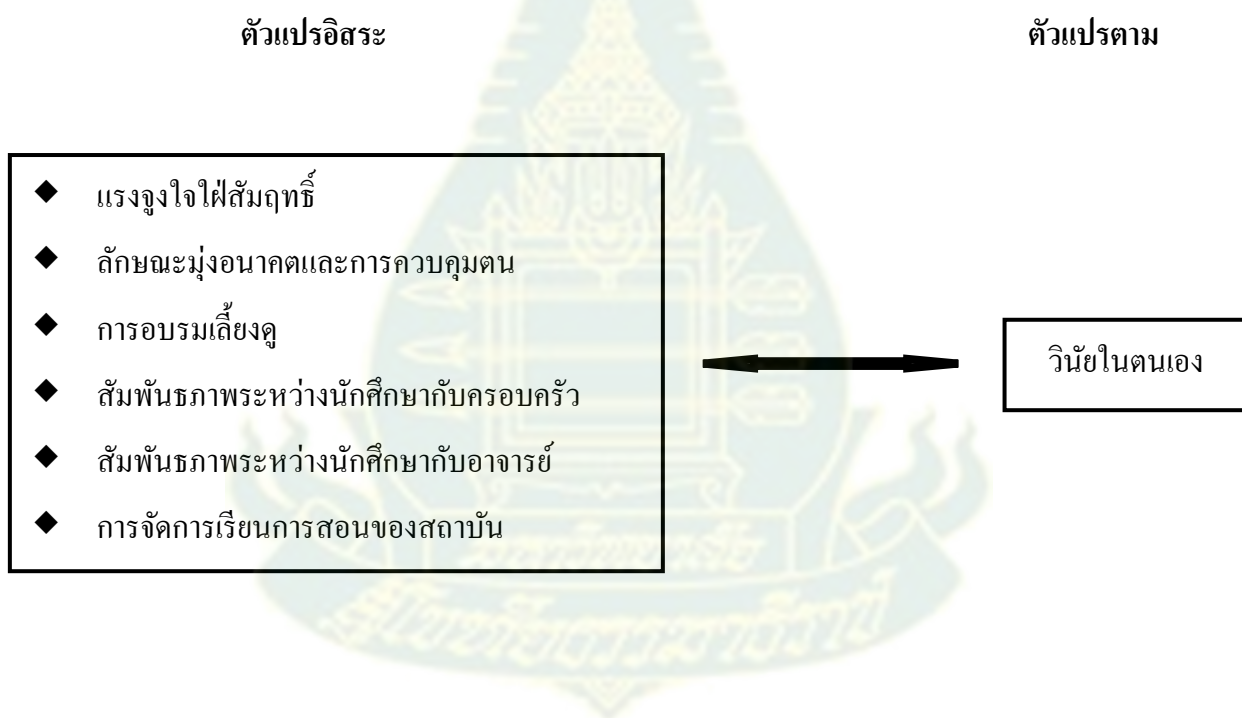
ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

สมมติฐานการวิจัย

1. มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับวินัยในตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2. มีปัจจัยอย่างน้อยหนึ่งปัจจัย ที่ส่งผลต่อวินัยในตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพ

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย